

KALENDERBERSKÁ KULTÚRA A DOBA HALŠTATSKÁ NA JUHOZÁPADNOM SLOVENSKU

SÍDELNÍ AREÁLY STŘEDNÍ A MLADŠÍ DOBY BRONZOVÉ V HUSTOPEČÍCH

DAVID PARMA

Keywords: Moravia, Middle Bronze Age, Late Bronze Age, settlement, rescue excavation

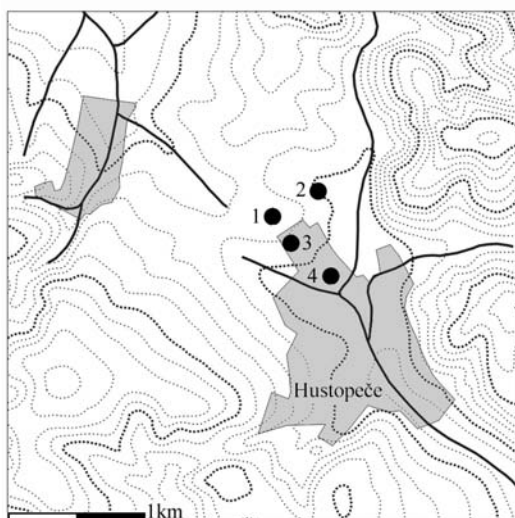
Abstract: Middle and Late Bronze Age settlement areas in Hustopeče. The paper evaluates Middle and Late Bronze Age archaeological contexts exposed during a rescue excavation in Hustopeče (Břeclav district, South Moravia). On the 2004 excavation area, among other features also a large cluster of Middle Bronze Age pits was uncovered as well as a pair of settlement features including a voluminous pottery assemblage from the early phase of the Urnfield culture. Pottery assemblages are assessed from a quantitative point of view using a description system and a database, the contexts are set into a wider spatial frame and compared to other contemporary units within the region under review.

1. Úvod

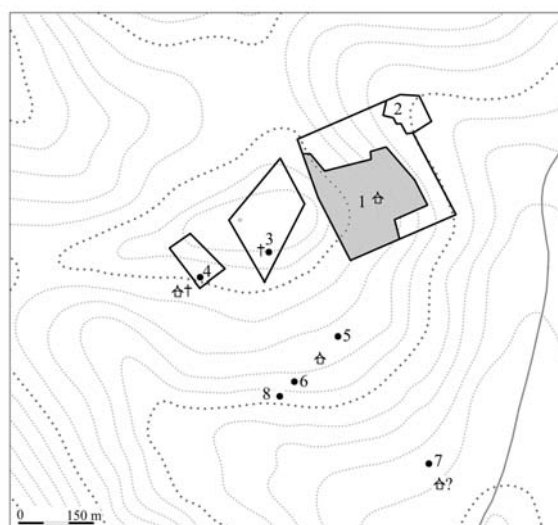
Cílem příspěvku je vyhodnocení situací střední a mladé doby bronzové, odkrytých při záchranném výzkumu při stavbě průmyslové haly firmy Agrotec na okraji města Hustopeče (okr. Břeclav), v trati „Šibénky“ (obr. 2: 2). Výzkum realizovali pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno v roce 2004 pod vedením P. Kose a autora, přičemž vedle popisovaných sídelních areálů byl jejich těžištěm především kompletní pohřební areál doby laténské (Čížmář/Geislerová 2006, 56). Pro zasazení lokality do kontextu jsou dále zhodnoceny i další lokality stejného stáří z katastru Hustopeče (obr. 3). Popis situací vychází z nálezové zprávy vypracované P. Kosem (Kos 2005), celý nálezový soubor z plochy Agrotec je uložen v Moravském zemském Muzeu pod inventárními čísly 196562-197226. Kresebnou dokumentaci nálezů provedl autor a A. Krechlerová, na dalším zpracování se podílela L. Melišová. Digitalizaci plánové dokumentace realizovala M. Holemá, celkový plán vyhotovila D. Vitulová. Za zpřístupnění starších nálezů z a cenné připomínky dě-

Obr. 1 Poloha lokality.

Obr. 2 Poloha všech v textu zmiňovaných lokalit.
1 – plochy Westfalia a Linden, 2 – plocha Agrotec,
3 – areál STS, 4 – býv. gymnázium.

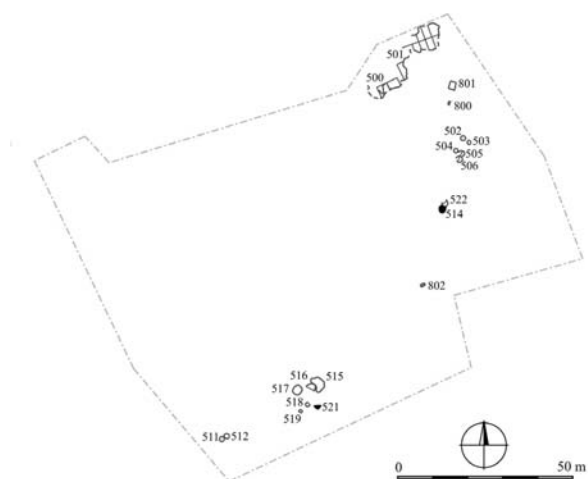

Obr. 3 Jednotlivé plochy v mapě 1:10 000. 1 – plocha Agrotec 2004, 2 – pohřební areál z doby laténské, 3 – hroby v ploše Westfalia 2004, 4 – hroby a sídl. objekty v poloze Linden, 5 a 6 – STS 1952, sondy 1 a 3, 7 – býv. gymnázium 1928, 8 – Žižkova ul. 53; domeček – sídlištní objekty, křížek – hroby.

kuji M. Salašovi. Použitá terminologie vychází z přehledného souhrnu z jeho pera (Salaš 2005, obr. 1), který vhodně kombinuje základní středoevropskou osnovu se systémem regionálních stupňů

2. Poloha lokality

Zkoumaná poloha se nachází na mírném severovýchodním svahu nevýrazného návrší „Šibenky“ (216 m n.m.), ve vzdálenosti přibližně 280 m od dnešního toku potoka Štinkovky (obr. 3). Z geomorfologického hlediska lokalita leží v okrsku Starovické pahorkatiny, součásti celku Ždánického lesa, podcelku Hustopečské pahorkatiny. Podloží tvoří převážně paleogenní jílovce ždánické jednotky vnějšího flyše, charakteristický je erozně denudační povrch s plošinami a široce zaoblenými rozvodnými hřbety zarovnaného povrchu a mladými, vesměs suchými údolními (Demek/Mackovčín 2006, 414). Konkrétně na zkoumané ploše se po skrývce přibližně 0,2 až 0,4 m mocné vrstvy ornice objevila tenká vrstva spraše, pouze místy překrý-

Obr. 4 Hustopeče 2004 Agrotec. Celkový plán zkoumané plochy.

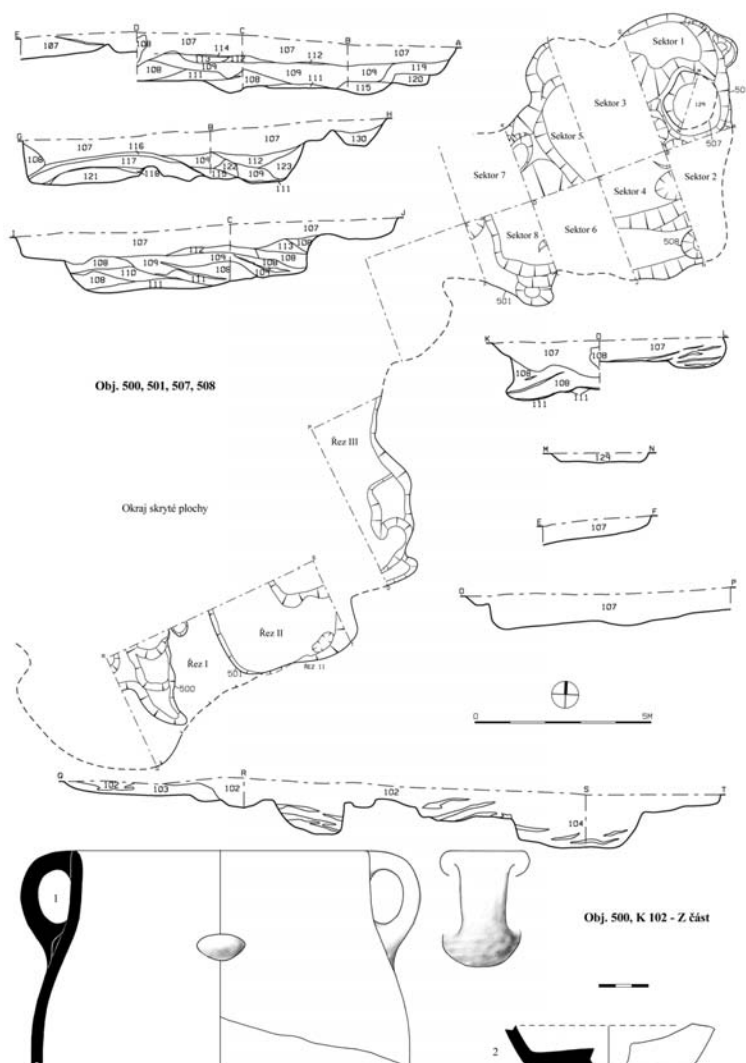
vající nesoudržné prachovce a pískovce v podloží, do nichž byly zahloubeny jednotlivé objekty. Před zahájením prací byla poloha využívána jako pole, je proto nutné předpokládat, že docházelo k opakovanému proorávání až na podloží a devastaci případných souvrství.

3. Postup výzkumu a jeho metodika

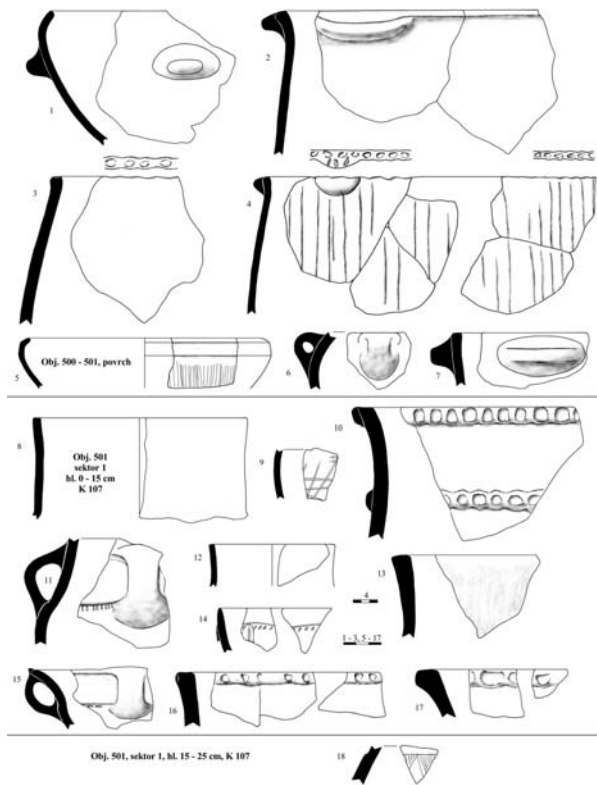
Výzkum proběhl jednorázově od 2.8. do 19.10. 2004, pouze s krátkou technologickou přestávkou. V ploše budoucí stavby byla shrnuta ornice těžkou mechanizací, vzhledem ke zjištění archeologických objektů následovalo ještě další strojové dočištění vybraných částí. Již úvodní skrývka byla vzhledem k měkkému podloží a nezpůsobilosti strojníka svou kvalitou nevyhovující, proto nelze zcela spolehlivě tvrdit, že byly zachyceny všechny přítomné archeologické struktury. Šance na zjištění případných kúlových a sloupových jam byly mizivé. Zjištěné objekty byly zkoumány z poloviny nebo systémem řezů (obj. 500/501), v případě významnějšího množství nálezů byly vybrány celé (514, 521). Soujámí obj. 500/501 bylo zachyceno jen zčásti, objekt vybíhá severním směrem mimo zkoumanou plochu.

4. Zastoupené komponenty a jejich charakteristika

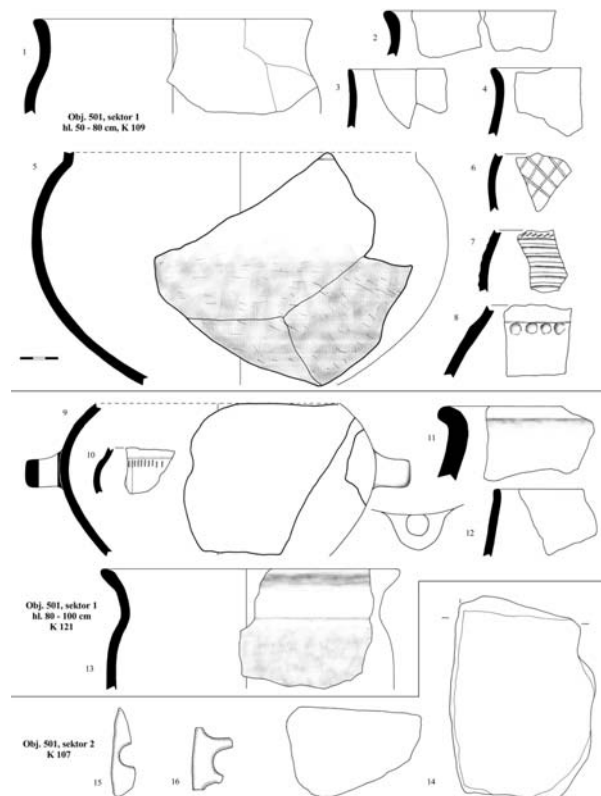
Během záchranného archeologického výzkumu v trati „Šibenky“ v katastru obce Hustopeče bylo v roce 2004 prozkoumáno celkem 77 zahloubených objektů. Převážnou většinu (celkem 54) představovaly pohřby z doby laténské situované izolovaně v západní části skryté plochy. Ve východní části plochy byly široce rozptýleny sídlištní objekty a další

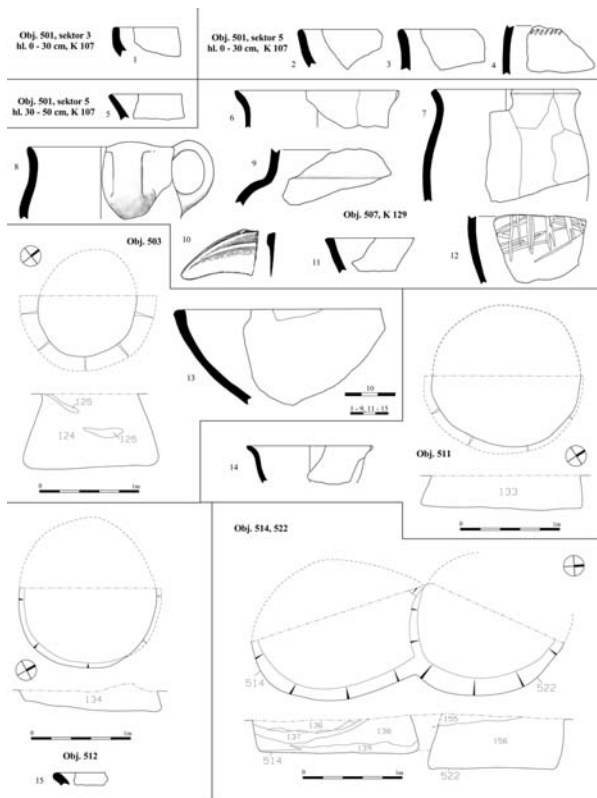
Obr. 5 Hustopeče 2004 Agrotec. Výběr situací a nálezů.

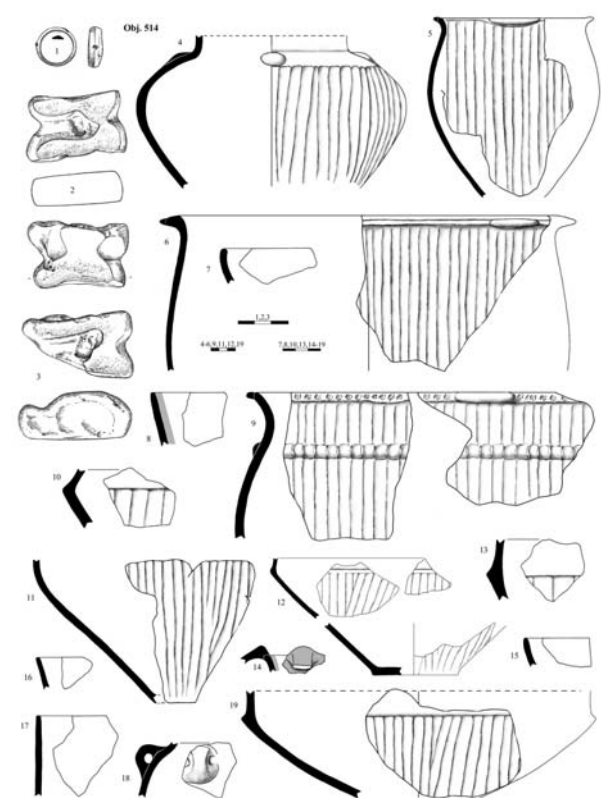
Obr. 6 Hustopeče 2004 Agrotec. Výběr situací a nálezů.

Obr. 7 Hustopeče 2004 Agrotec. Výběr situací a nálezů.

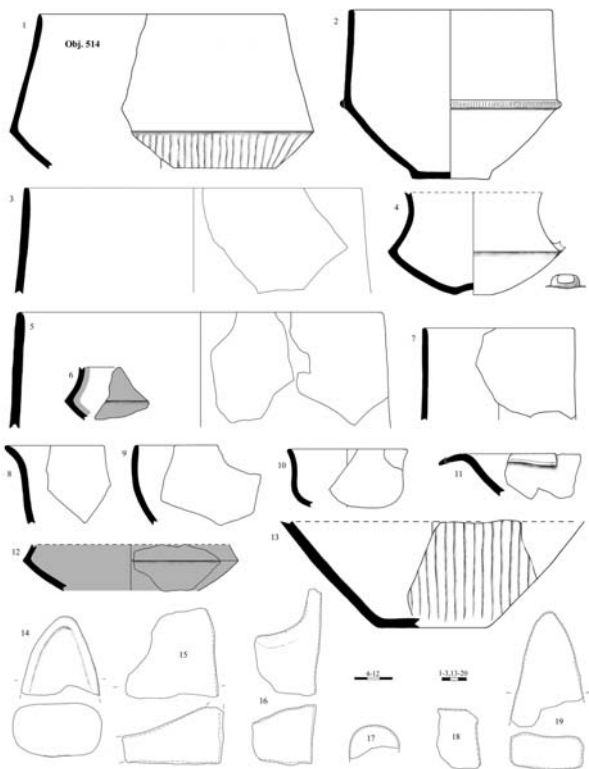

Obr. 8 Hustopeče 2004 Agrotec.
Výběr situací a nálezů (10 – bronz).

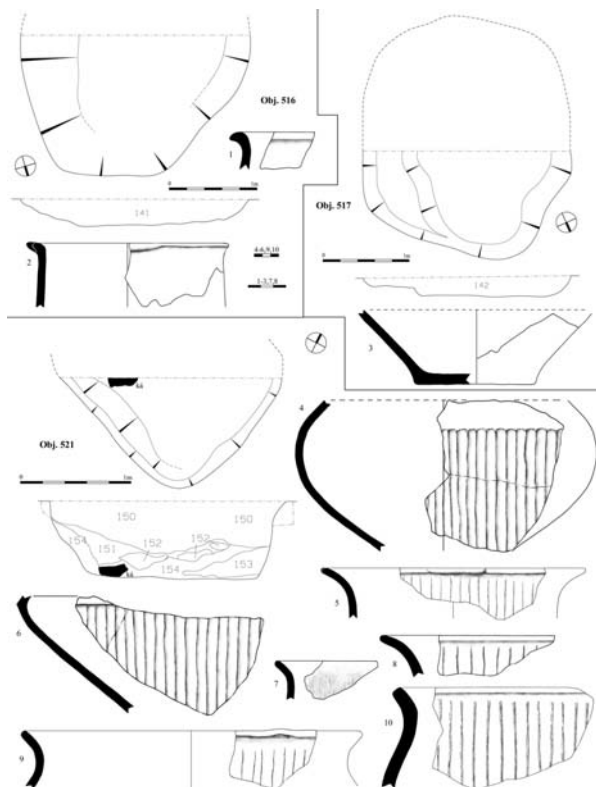

Obr. 9 Hustopeče 2004 Agrotec.
Výběr situací a nálezů (1 – bronz, 2,3 – kost).

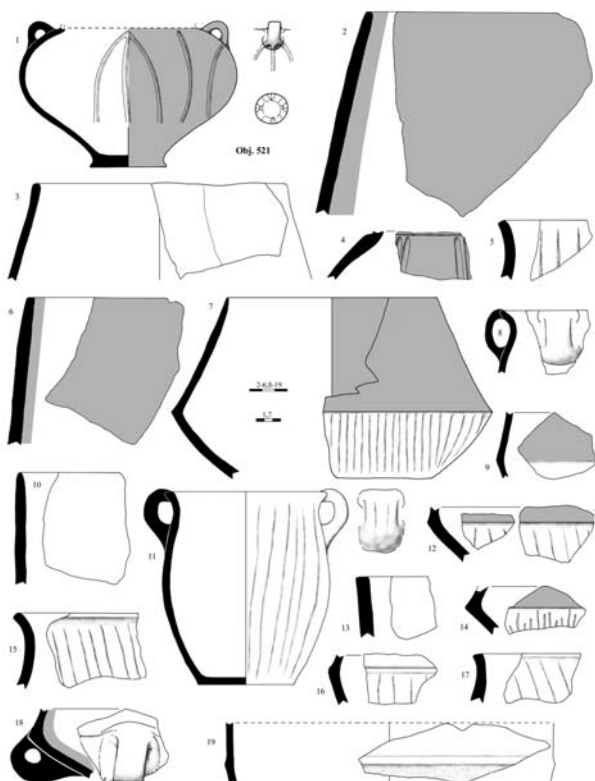
tři hroby z různých období (kultura zvoncovitých pohárů, horákovská kultura, středověk/novověk ?). Z celkem 19 sídlištních objektů lze spolehlivě datovat pouze 7 a to do starší doby bronzové (obj. 518) a střední doby bronzové/časného stupně KPP (obj. 500, 501, 507, 508, 514, 521). Objekt 503 je pouze rámcově datován do starší doby

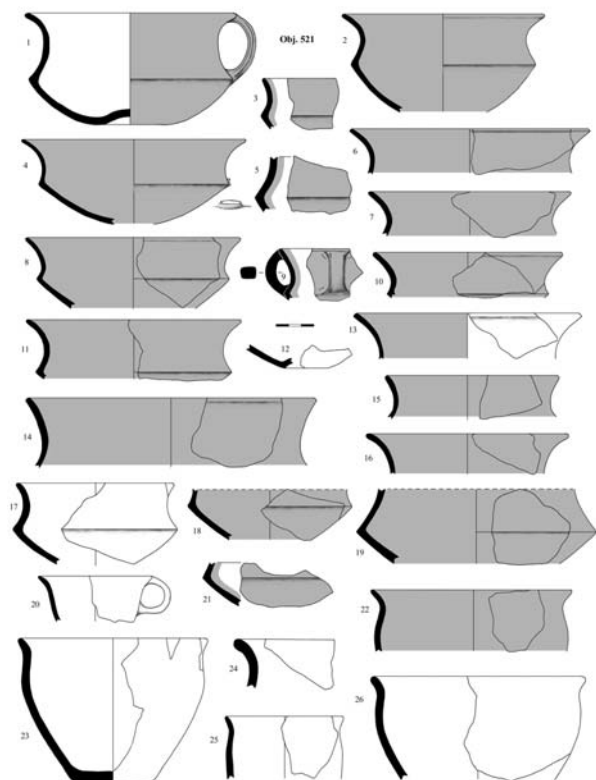
Obr. 10 Hustopeče 2004 Agrotec. Výběr situací a nálezů.

Obr. 11 Hustopeče 2004 Agrotec. Výběr situací a nálezů.

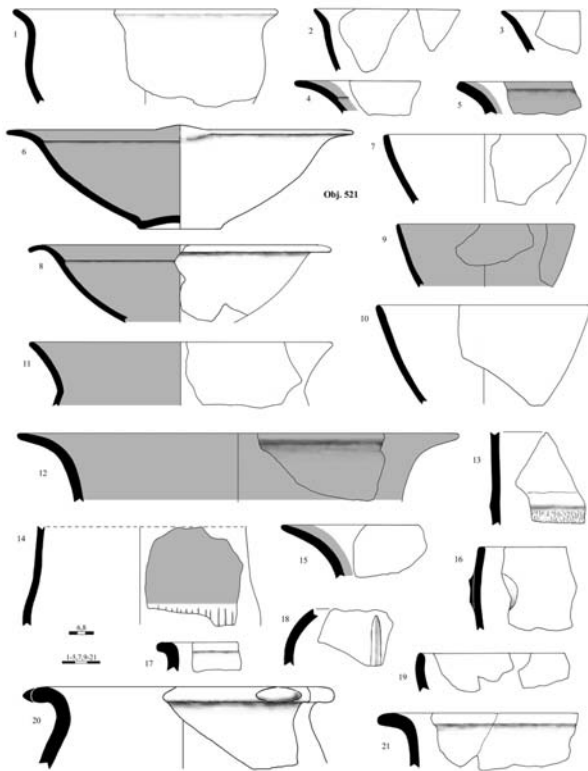

Obr. 12 Hustopeče 2004 Agrotec. Výběr situací a nálezů.

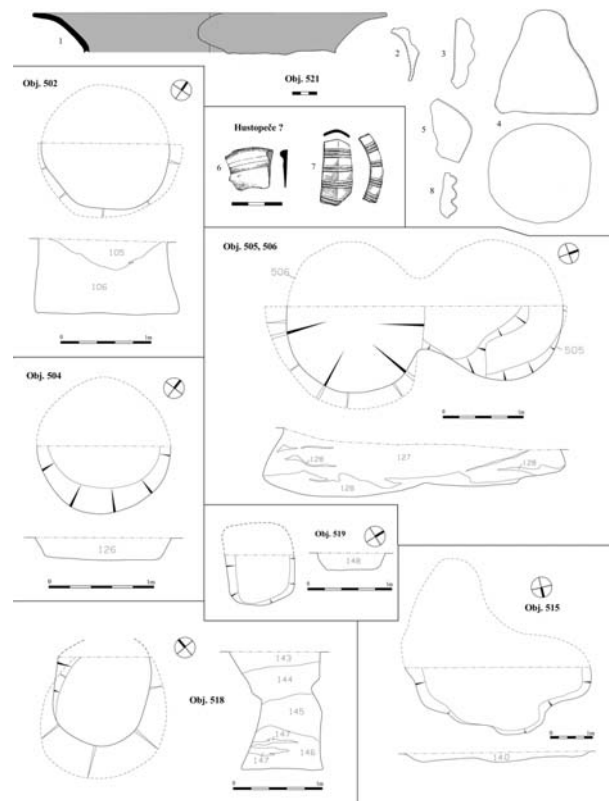

Obr. 13 Hustopeče 2004 Agrotec. Výběr situací a nálezů.

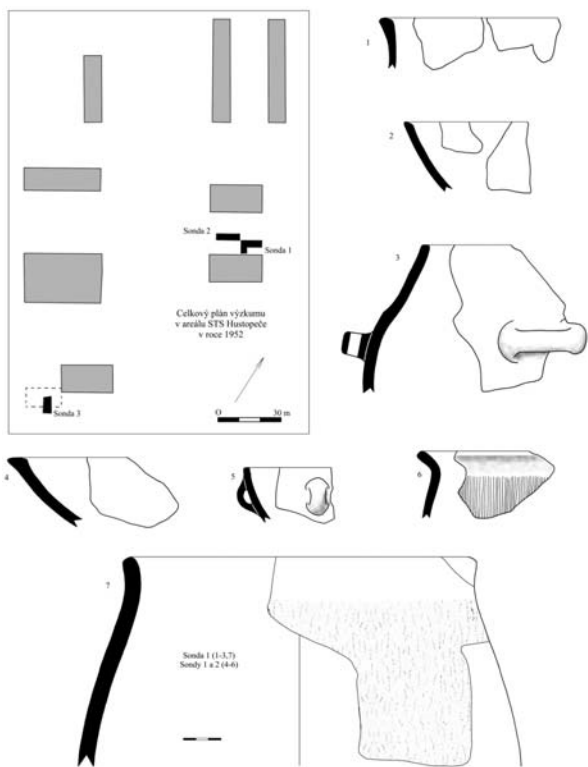
bronzové, u nepočteného materiálu z objektu 516 nelze vyloučit i zařazení do jiného období (eneolit?). Zbývající objekty s minimem nálezů či zcela bez nich nelze vzhledem k polykulturnosti lokality datovat. Pro úplnost prezentace jsou v popise i tabulkách uvedeny všechny sídlištní objekty.

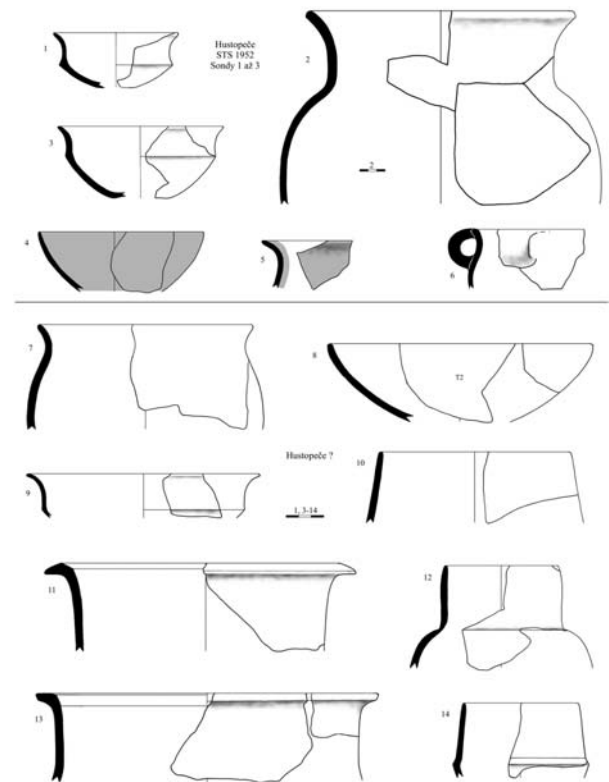
Obr. 14 Hustopeče 2004 Agrotec. Výběr situací a nálezů.

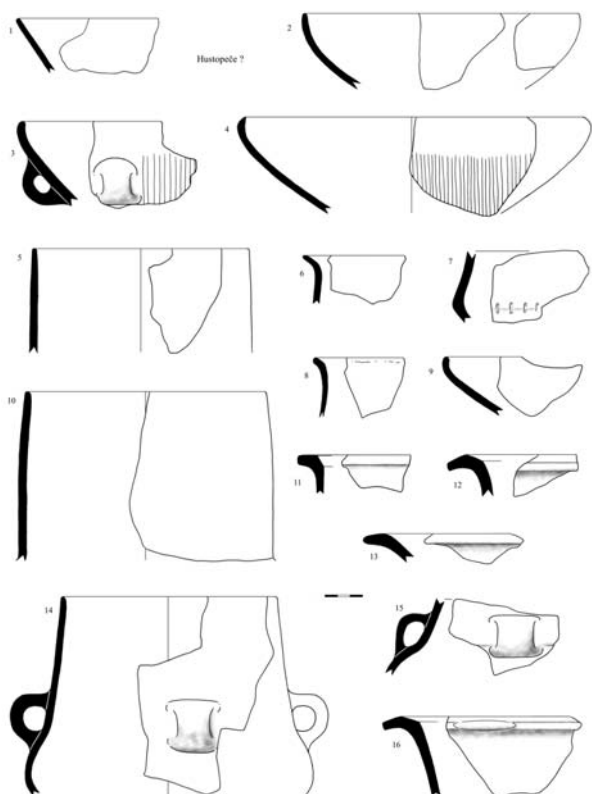
Obr. 15 Hustopeče 2004 Agrotec. Výběr situací a nálezů (6,7 - bronz).

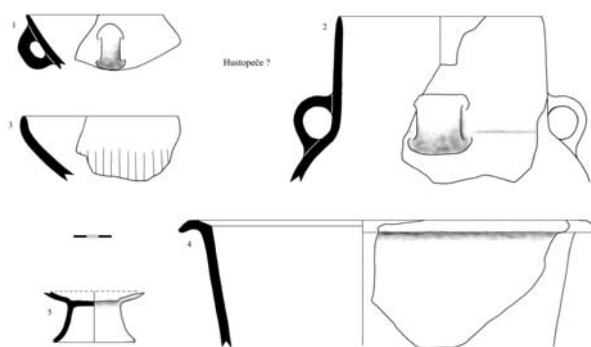
Obr. 16 Hustopeče 1952 STS. Přehledný plán situace (šedě zástavba) a výběr nálezů ze sond 1 a 2.

Obr. 17 Hustopeče 1952 STS. Výběr nálezů ze sond 1 (2), 2 (1,3-5) a 3 (6). Nálezy problematické provenience z MZM Brno (7 - 14).

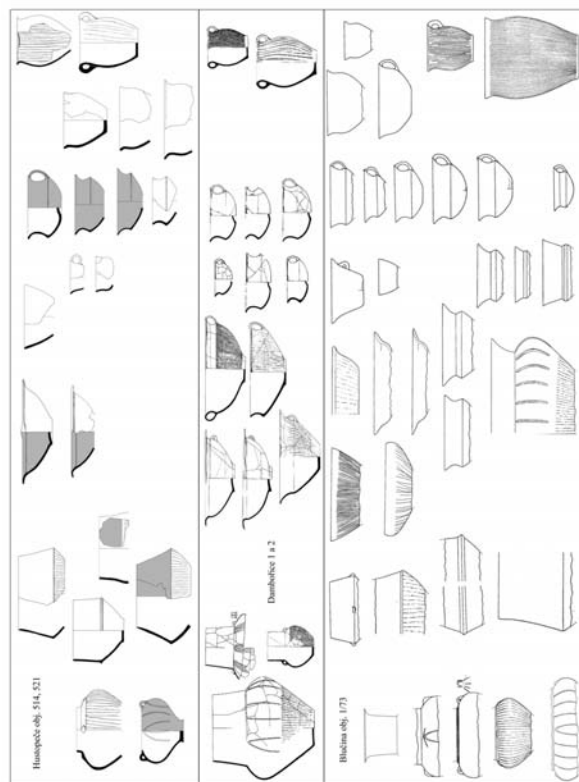
Obr. 18 Nálezy problematické provenience z MZM Brno.

Obr. 19 Nálezy problematické provenience z MZM Brno.

CHYBA
OBRAZOK

Obr. 20 Hloubkové rozložení keramických nálezů v obj. 500, řez 1.

Obr. 21 Srovnatelné keramické soubory časného stupně KPP v regionech Žďánicka a Židlochovicka: Hustopeče obj. 514 a 521, Dambořice – keramické depoty č. 1 a 2 (dle Šmerda 2006, obr. 6-13), Blučina – Cezavy obj. 1/73 (dle Říhovský 1982, tab. 41-46).

5. Popis terénních situací

Obj. 500. Jáma nepravidelného půdorysu; d. cca 270 cm, š. 220 cm, hl. 60 cm; orientace: -; profil: mísovitý; součást rozsáhlého hliníku; výplně: 102 – šedá hněď, ulehlá, písčité hlína; 103 – zelená žluť, ulehlá, písčité hlína.

Obj. 501. Jáma nepravidelně oválného půdorysu; d. 18,25 m, š. více než 720 cm, hl. 50 až 110 cm; orientace: -; profil: nepravidelný schodovitý; součást rozsáhlého hliníku; zkoumána síť řezů o šířce 2 m metodou šachovnice; výplně: 107 – tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína, četné vápenné konkrce, drobký mazanice a úlomky pískovce; 108 – světlá žluť, ulehlá, jemný písek s příměsí jílu; 109 – tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína; 110 – tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína ve vodorovných laminách s podložními písky; 111 – tmavá hněď, středně ulehlá, prachová hlína, drobký písku a četné úlomky pískovce; 112 – tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína, vápenné konkrce, vodorovné čočky písku a zlomky pískovce; 113 – hnědá šed, středně ulehlá, prachová hlína, popel a drobné zlomky mazanice; 114 – černá šed, kyprá, popelovitá hlína; 115 – černá hněď, ulehlá, prachová hlína, nahodile hrudky žlutého písku. Shodná s k.129; 116 – tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína, dosti menších zlomků pískovce; 117 – tmavá hněď, středně ulehlá, nahodile hrudky žlutého písku; 118 – tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína, dosti menších zlomků pískovce; 119 – tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína, četné hroudy a hrudky podložního žlutého písku; 120 – tmavá šed, středně ulehlá, prachová hlína, dosti hrudek podložního žlutého písku; 121 – tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína, dosti menších zlomků pískovce; 122 – tmavá žluť, ulehlá, písek; 123 – tmavá hněď, středně ulehlá, nahodile hrudky žlutého písku.

Obj. 502. Jáma kruhového půdorysu; průměr 160 cm, hl. 80 cm; orientace: -; profil: mírně vakovitý; zásobní jáma; výplně: 105 – šedá hněď, ulehlá, písčité hlína; 106 – středně hnědá, ulehlá, písčité hlína.

Obj. 503. Jáma kruhového půdorysu; průměr 140 cm, hl. 75 cm; orientace: -; profil: vakovitý; zásobnicová jáma; výplně: 124 – tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína, nahodile hrudky světlého písku; 125 – černá šed, kyprá, prachová hlína, dosti uhlikaého prachu.

Obj. 504. Jáma kruhového půdorysu; průměr 130 cm, hl. 22 cm; orientace: -; profil: mísovitý; sídlištní jáma; výplň: 126 – tmavohnědá šed, ulehlá, prachová hlína, hrudky a skvrny světlého písku.

Obj. 505. Jáma oválného půdorysu; průměr 180-185 cm, hl. 55 cm; orientace: JJZ-SSV; profil: vakovitý; jáma v souvislosti (superpozici?) s obj. 506; výplně: 127 – tmavohnědá šed, ulehlá, prachová hlína, vrstvičky světlého písku; 128 – světlá šed, ulehlá, písek.

Obj. 506. Jáma oválného až kruhového půdorysu; průměr 200-220 cm, hl. 80 cm; orientace: Z-V?; profil: vakovitý; jáma v souvislosti (superpozici?) s obj. 505; výplně: 127, 128 (viz výše).

Obj. 507. Jáma nepravidelného oválného půdorysu; průměr – 140-160 cm, hl. – 18 cm; orientace: S-J; profil: mísovitý; jáma v superpozici s hliníkem obj. 501; výplň: 129 – černá hněď, ulehlá, prachová hlína, nahodile hrudky žlutého písku.

Obj. 508. Jáma oválného půdorysu; průměr 85 cm, hl. 40 cm; orientace: -; profil: mísovitý; jáma v superpozici s hliníkem obj. 501; výplň: 130 – tmavá hněď, středně ulehlá, nahodile hrudky žlutého písku.

Obj. 511. Jáma kruhového půdorysu; průměr 142 cm, hl. - 32 cm; orientace: -; profil: vakovitý; zásobní jáma; výplň: 133 – středně tmavá hněď, ulehlá, písčité hlína, četné obilky.

Obj. 512. Jáma kruhového půdorysu; průměr 135 cm, hl. 28 cm; orientace: -; profil: vakovitý; zásobní jáma; výplň: 134 – středně tmavá hněď, ulehlá, písčité hlína, četné obilky.

Obj. 514. Jáma protáhlého oválného půdorysu; d. 225 cm, š. 170 cm, hl. 45 cm; orientace: SSZ-JJV; profil: vakovitý; zásobnicová jáma v superpozici s objektem 522; výplně: 136 – šedá hněď, ulehlá, prachová hlína; 137 – oranžová hněď, ulehlá, prachová hlína; 138 – černá hněď, ulehlá, prachová hlína; 139 – tmavá čern, středně ulehlá, uhlikaý prach a drobký mazanice.

Obj. 515. Jáma nepravidelného lalokovitého půdorysu se zaoblenými rohy; d. 450 cm, š. 260 cm, hl. 10-22 cm; orientace: SZ-JV; profil: mísovitý; dno: nepravidelné schodovité; sídlištní jáma, minimum nálezů přimícháno omylem při zpracování k materiálu z obj. 521; výplň: 140 – šedá hněď, ulehlá, prachová hlína.

Obj. 516. Jáma protáhlého oválného půdorysu se zaoblenými rohy; d. 180 cm a více (nedokopáno), š. 260 cm, hl. 30 cm; orientace: SSV-JJZ; profil: mísovitý; dno: ploché; sídlištní jáma; výplň: 141 – středně tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína.

Objekt č.	Datování
500	br.moh
501	br.moh
502	pr.zem
503	br.st
504	pr.zem
505	bronz ?
506	bronz ?
507	br.moh
508	br.moh
511	bronz
512	bronz
514	br.d
515	pr.zem
516	pr.zem
517	pr.zem
518	br.st
519	pr.zem
521	br.d
522	pr.zem

Tab. 1 Hustopeče 2004 Agrotec.
Datování objektů.

- Obj. 517.** Jáma protáhlého oválného půdorysu; d. 285 cm, š. 240 cm, hl. 10-22 cm; orientace: SSV-JJZ; profil: mísovitý; dno: ploché schodovité; sídlištní jáma; výplň: 142 – středně tmavá hněď, ulehlá, prachová hlína.
- Obj. 518.** Jáma protáhlého oválného půdorysu; d. 160 cm, š. 138 cm, hl. 130 cm; orientace: SV-JZ; profil: vakovitý; dno: ploché; zásobnicová jáma; výplně: 143 – světlá žluť, ulehlá, písčité hlína; 144 – světlá šed, ulehlá, jílovitá hlína; 145 – středně tmavá hněď, ulehlá, písčité hlína; 146 – černá hněď, ulehlá, prachová hlína; 147 – světlá žluť, ulehlá, písčité hlína.
- Obj. 519.** Jáma obdélného půdorysu se zaoblenými rohy; d. 100 cm, š. 80 cm, hl. 20 cm; orientace: SZ-JV; profil: mísovitý; dno: ploché; sídlištní jáma; výplň: 148 – středně tmavá hněď, ulehlá, písčité hlína.
- Obj. 521.** Jáma obdélníkového půdorysu se zaoblenými rohy; d. 200 cm, š. 160 cm, hl. 70 cm; orientace: V-Z; profil: mísovitý; dno: ploché; sídlištní jáma; výplň: 150 – šedá hněď, ulehlá, prachová hlína, nahodile drobků mazanice.; 151 – tmavá čern, středně ulehlá, uhlikatý prach; 152 – zelená žluť, ulehlá, jílovitá hlína; 153 – žlutá hněď, ulehlá, písčité jíl; 154 – šedá hněď, ulehlá, písčité hlína.
- Obj. 522.** Jáma oválného půdorysu; d. 200 cm, š. 175 cm, hl. 65 cm; orientace: SSZ-JJV; profil: vakovitý; dno: ploché; zásobní jáma v superpozici s obj. 514; výplň: 155 – tmavá žluť, ulehlá, jílovito-písčité hlína; 156 – šedá hněď, ulehlá, prachová hlína.

Další vrstvy:

- 100 – tmavá čern, ulehlá, prachová hlína. Ornice.
- 100A – černá hněď, ulehlá, písčité hlína. Půda pod ornici.
- 101 – geologické podloží – flyš.

6. Popis nálezů – keramika

Keramické nálezy jsou popsány pomocí metodiky a keramického kódu vypracovaného K. Šabatovou (*Vitula/Šabatová 2002*, 11-38) a upraveného autorem (*Parma 2011*). Popis je prezentován formou zkráceného tabelárního výstupu z databáze (tab. 2), vynechány jsou atypické výdutě (zlomky, u nichž není možné popsat žádnou charakteristiku tvarovou ani výzdobnou). Šedý filtr v kresbách symbolizuje úpravu povrchu tuhováním.

7. Popis nálezů – ostatní artefakty

- Obj. 507, k. 129 – inv. č. 196832: odlomená špička bronz. srpů s jedním žebrem na hřbetu, dél. 41 mm, šířka čepele 25 mm (obr. 8: 10).
- Obj. 514, k. 139 – inv. č. 196921, 196922: dvě po stranách silně sbroušené zvířecí kosti hlezenní, bez další výzdoby či úprav (obr. 9: 2, 3); inv. č. 196925: bronzový prsten nízkého, oble trojúhelníkového profilu, litý, uzavřený; prům. 23 mm, šíř. 7 mm; na dvou místech patrné zbytky nálitků (obr. 9: 1).

Během výzkumu byly dále předány místním občanem dva nálezy, získané údajně detektorem kovů v prostoru výzkumu:

- inv. č. 197226: zlomek čepele bronz. srpů s žebrem na hřbetu, dél. 26 mm, šíř. čepele 24 mm; oba lomy jsou patinovány (obr. 15: 6)
- inv. č. 197225: zlomek litého bronzového náramku se střechovitě profilovaným tělem, zdobeným svazky plastických příčných žebér (střídají se dvojice a trojice); max. šíř. 17 mm, dél. 39 mm (obr. 15: 7).

8. Vyhodnocení

8.1 Charakteristika keramického souboru

Jak je uvedeno výše, byl pro deskripci keramiky z Hustopečí použit kód, sestavený K. Šabatovou. Záměrem autora příspěvku bylo v první řadě seznámit se s principem deskripčního systému a dílčím způsobem jej modifikovat pro použití na mírně odlišnou keramiku z jižní Moravy. Právě za tímto účelem byl vybrán nepříliš početný soubor z Hustopečí, na němž proběhlo prvotní seznámení a následné úpravy. Díky řadě počátečních nedorozumění a přehmatů, stejně jako pouze postupně nastavovaných standardů, trpí nutně tato data řadou chyb, nepřesností a nejednotností, které se mohou dobře projevit např. v různých popisech téhož znaku (a to i přes všechny pozdější pokusy o korekce). Nedostatky se projevují výběrově, prakticky jimi nejsou zatíženy základní kvantitativní údaje nebo údaje o tvaru, s jistou mírou zkreslení je nutné počítat u popisu povrchu a tektoniky částí nádob (okraj, nasazení hrdla). Tyto problémy představují nutnou daň za přebrání systémů vytvořených jinými badateli a spolehlivá eliminace by byla možná jen opakovaným popisem, což se nejevilo jako reálné při porovnání významu lokality a časových možností autora.

Před vyhodnocením byly vyřazeny nálezy souborů z objektů starší doby bronzové (503, 518) a objektů nedatovatelných (505, 506, 511, 512, 516, 517; viz část 4.0). Klasifikovatelné soubory tedy pocházejí prakticky pouze ze tří objektů – rozsáhlého soujámí obj. 500/501 a menších jam obj. 514 a 521. Objekt 507 byl rozlišen ve

Obj_cis	Ulozenina	Clk_ks	Clk_zlom	Clk_hmot
0500	0102	17	17	550
0500, 0501	0102	7	8	370
0500, 0501	0102 povrch	35	38	4140
0500, 0501	0102 rez 1, 0 - 15	339	339	6480
0501	0107	14	14	240
0501	0107 rez 1 15 - 25	81	81	760
0501	0107 rez 1 25 - 35	27	27	330
0501	0107 rez 1 30 - 50	25	25	780
0501	0107 rez 1, 0 - 15	71	74	1090
0501	0107 rez 2	82	82	880
0501	0107 rez 3 0 - 30	81	81	610
0501	0107 rez 4 30 - 50	7	7	50
0501	0107 rez 5 0 - 30	60	62	1440
0501	0107 rez 5 30 - 50	28	28	710
0501	0107 rez 8	6	6	50
0501	0109 rez 5 50 - 100	1	1	10
0501	0109 rez 1 50 - 80	84	90	2280
0501	0109 rez 4 50 - 120	12	12	80
0501	0109 rez 5 50 - 100	11	11	70
0501	0121 rez 1 70 - 100	64	64	1730
0501	čištění	24	24	390
0501	sběr	54	54	470
0507	0129 spodní část	39	41	360
0514	0139	249	279	11530
0521	0150	854	888	24205
0500, 0501	celkem	1130	1145	23510

Tab. 3 Hustopeče 2004 Agrotec. Základní kvantitativní charakteristika keramického souboru po jednotlivých přirozených či mechanických vrstvách.

Obj	Kontext	Clk_ks	K1	K2	K3	KCN	KJN			
500, 501	celkem	1130	1043	92.30%	69	6.11%	18	1.59%	0	0
0507	0129	39	33	84.62%	6	15.38%	0	0.00%	0	0
0514	0139	249	200	80.32%	36	14.46%	12	4.82%	1	0
0521	0150	854	736	86.18%	92	10.77%	21	2.46%	4	1

Tab. 4 Hustopeče 2004 Agrotec. Zastoupení jednotlivých velikostních kategorií fragmentů v kusech.

Obj	Clk_ks	HRK1	JZK1	ZRK1			
0500, 0501	1130	330	29.20%	23	2.04%	777	68.76%
0507	39	4	10.26%	2	5.13%	33	84.62%
0514	249	104	41.77%	37	14.86%	108	43.37%
0521	854	218	25.53%	65	7.61%	571	66.86%

Tab. 5 Hustopeče 2004 Agrotec. Zastoupení jednotlivých keramických tříd v kusech (HRK – hrubozrný, ZRK – zrnitý materiál, JZK – jemnozrný materiál).

a podílem slepitelných zlomků. První údaj přehledně shrnuje tab. 4. Jakkoliv tato skutečnost není zejména v případě obj. 514 a 521 z vyobrazení na první pohled zřejmá, ve všech souborech výrazně dominují drobné „rozšlapané“ zlomky kategorie 1 (nejvýrazněji v soujámí 0500/0501, zde jde o 92% ze všech kusů). Celé nádoby jsou zastoupeny pouze v obj. 521 (4 ks), podíl velkých „nerozšlapaných“ fragmentů kategorie 3 v kusech je nejvyšší v obj. 514 (12 ks – 4, 82%) a nepřekvapivě nejnižší v soujámí obj. 500/501. Analogicky je v obj. 514 nejvyšší podíl slepků, stanovený jako podíl kusů, sestávajících z více slepených zlomků, na celkovém počtu kusů – 8,03 %. Tyto

spodní části soujámí obj. 501, a i když je veden v tabulkách zvlášť, je nutné jej považovat za jeho součást. Základní struktura keramického souboru je shrnuta v tab. 3; nejpočetnější kolekce pochází z obj. 521 (888 kusů) a soujámí 500/501 (1145 kusů), méně početná z obj. 514 (279 ks); váhově jsou soubory z obj. 521 a 500/501 srovnatelné, soubor z obj. 514 je přibližně poloviční. Z digitalizované dokumentace je možné snadno stanovit obsahy a objemy zkoumaných objektů; v případě obj. 514 a 521 byl objem stanoven prostým vynásobením přesně změřeného obsahu (software Microstation) na povrchu hloubkou, u obj. 500/501 jako součet ploch jednotlivých řezů násobených jejich střední hloubkou, tedy s větší odchylkou. V případě obj. 514 činí objem výplně 1,12 m³, u obj. 521 pak 1,96 m³; hustota výskytu keramických zlomků je u obj. 514 222 ks / 10295 g na m³, u obj. 521 436 ks / 12350 g na m³. Obj. 500/501 byl zkoumán pouze systémem řezů, při přibližném obsahu prokopané kubatury 37,1 m³ je hustota výskytu keramických zlomků 30,5 ks na m³, respektive 633,7 g na m³.

Mezi základní charakteristiky keramických souborů patří míra fragmentarizace, již můžeme nejlépe charakterizovat podílem zlomků jednotlivých velikostních kategorií

Obj	Clk hmot	HRK1		JZK1		ZRK1	
0500,0501	23510	14470	61.55%	250	1.06%	8790	37.39%
0507	360	80	22.22%	20	5.56%	260	72.22%
0514	11530	8390	72.77%	420	3.64%	2720	23.59%
0521	24205	11150	46.06%	480	1.98%	12575	51.95%

Tab. 6 Hustopeče 2004 Agrotec. Zastoupení jednotlivých keramických tříd v gramech (HRK – hrubozrný, ZRK – zrnitý materiál, JZK – jemnozrný materiál).

Obj	Clk ks	1	2+3+9	4	5+6	7
0500	17	0	17	0	0	0
0500,0501	381	0	358	0	23	0
		0.00%	93.96%	0.00%	6.04%	0.00%
0501	732	0	581	0	111	20
		0.00%	79.37%	0.00%	15.16%	2.73%
0507	39	0	24	0	10	5
		0.00%	61.54%	0.00%	25.64%	12.82%
0514	249	22	68	18	134	0
		8.84%	27.31%	7.23%	53.82%	0.00%
0521	854	10	368	137	298	27
		1.17%	43.09%	16.04%	34.89%	3.16%

Tab. 7 Hustopeče 2004 Agrotec. Podíl jednotlivých úprav povrchu v kusech (1 – leštěný, 2 – jemně hlazený, 3 – hladký, 4 – tuhovaný, 5 – prstovaný, 6 – drsněný, 7 – rýhovaný, 9 – drsný).

Obj	Clk ks	T1	T2	T3	TA	TB	TC	TC1	TC2	TC3	TE	TE1	TE2	TE3	TF	TG	TH
0500,0501	1130	0	5	2	3	0	0	4	0	0	0	2	0	0	13	11	0
0507	39	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0
0514	249	0	0	0	3	8	0	3	0	0	2	0	3	4	1	6	0
0521	854	4	5	17	6	9	9	8	3	0	3	0	4	15	21	3	1

Tab. 8 Zastoupení jednotlivých tvarů v počtech kusů (legenda Vitula – Šabatová 2002, obr. 11).

soubory z Přáslavic byly podrobeny redukci (Šabatová 2007, 127; nemusí jít nutně o skartaci při zpracování, možná je eliminace drobných zlomků přímo při výzkumu). Pokud zohledníme tyto chybějící drobné zlomky, jsou ovšem soubory z Hustopečí s přáslavickým standardem dobře srovnatelné v procentuálním podílu jednotlivých základních kategorií fragmentu (K1, K2, K3; tab. 4, Šabatová 2007, 126). Dobrá shoda s přáslavickým standardem je i v případě poměrného zastoupení kusů okrajů a den; prakticky shodné je zastoupení okrajů v obj. 514 a 521 (15,26% a 16,39%), poloviční v obj. 500/501 (8,23%); podíl den osciluje kolem 4% (500/501 – 3,19%, 514 – 4,42%, 521 – 3,86%).

Zjednodušeně je možné říci, že ve všech objektech převažují drobné, rozšlapané a neslepitelné zlomky, doplněné v různé míře většími fragmenty nádob – nejvíce je jich v obj. 514, přičemž jde evidentně především o kusy hrubých zásobnic (tab. 5, 6). Menší podíl velkých kusů nádob pochází z obj. 521, tento soubor je ovšem co do hmotnosti více než dvojnásobný, což při normálnějším poměrném zastoupení jednotlivých materiálových tříd vede k většímu množství klasifikovatelných (a vyobrazených) tvarů. Hmotnostně zcela srovnatelný s obj. 521 je soubor ze soujámí 500/501, jenž ovšem pochází z nesrovnatelně větší kubatury výplně a je prokazatelně nejvíce fragmentarizovaný. Soubor z obj. 500/501 je tak v rámci publikovaného materiálu dobře srovnatelný spíše s men-

slepky, totožné s fragmenty skupiny 3, představují celkem 40,07% z celkové hmotnosti souboru. Nižší je podíl slepků v kusech v obj. 521 (4,45%) a obj. 500/501 (2,04%), výrazně odlišný je v nich i podíl hmotnostní (14,83%, respektive 10,51%). Sledována byla i přítomnost keramiky se stopami přepálení – dva mírně přepálené zlomky pocházejí z obj. 521, 6 mírně přepálených drobných zlomků pak z obj. 501, a to z různých hloubek do 50 cm.

Při srovnání se standardním souborem keramiky doby bronzové, definovaným na základě dat z Přáslavic (Šabatová 2007, 115 ff), je zřejmé, že všechny tři klasifikovatelné soubory převyšují standard počtem kusů (mnohonásobně) i hmotností (dvojnásobně až čtyřnásobně) a zejména obě kolekce z menších obj. 514 a 521 jsou objemově srovnatelné spíše s objekty z Višňového (Parma 2009, 298). Míra nasycení výplní keramikou je u obj. 514 zcela srovnatelná s oběma sily z této lokality, u obj. 521 dvojnásobná, tedy extrémní. Srovnání s Višňovým je relevantnější i v případě průměrné hmotnosti kusu (obj. 500/501 – 20,81 g, 514 – 46,31 g, 521 – 28,34 g, Višňové – 28,66 g a 35,92 g, Přáslavice – standard 118,72 g), což opětovně navozuje pocit, že keramické

šími hliníky z Přáslavic (obj. 318, 386; Šabatová 2007, 109), soubory z menších objektů 514 a 521 pak spíše s obsahem obou zásobních jam z Višňového (Parma 2009) a dále s početnými soubory knovízské kultury (Ernée 2008, 143). Keramický soubor z obj. 500/501 dobře odpovídá představě terciárního odpadu dle pojetí M. Kuny a E. Neustupného (Neustupný 2007, 70), tedy materiálu přemístěného (splachy či zasypaním) z původního odpadního areálu, a to pravděpodobně v rámci delšího časového úseku. Soubor lze datovat, není ovšem vhodným podkladem pro případné širší úvahy. Odlišná je situace u obj. 514 a 521. Vysoké nasycení výplní objektů keramikou a vyšší podíl slepků a větších fragmentů by mohly indikovat dle teorie odpadových areálů výše zmíněných autorů přítomnost jak terciárního, tak i sekundárního odpadu, tedy odpadu přímo deponovaného do objektů; vzhledem k malému objemu objektů je tak pravděpodobné, že jejich výplň vznikla během kratšího časového úseku a při své početnosti jsou pak tyto nálezné soubory vhodným podkladem i pro širší úvahy o podobě hmotné kultury časného stupně KPP v regionu.

V případě soujámí obj. 500/501 disponujeme i bližšími údaji o rozložení keramického souboru v rámci objektu v případě hlubších řezů 1 a 5, kdy byly rozlišovány jednotlivé mechanické úrovně (tab. 3). Na vrub autora příspěvku a záchranného charakteru výzkumu jde skutečnost, že rozlišení je značně hrubé, nejednotné, navíc v případě sektoru 4 i prakticky nepoužitelné. Nicméně základní trendy sledovat lze - v případě řezu 5 je to jasné ubývání nálezů s narůstající hloubkou, v lépe dokumentovaném řezu 1 jsou minima ve střední hloubce (25-50 cm) a vzájemně srovnatelná maxima v horních (0-25 cm) a spodních (50-100 cm) partiích (obr. 20).

Pro bližší typologickou charakteristiku bylo sledováno zastoupení tvarů, typu okraje, a druhů výzdoby včetně výzdoby okraje. Příslušné tabulky udávají počet kusů s danou charakteristikou, přičemž z něj jsou vypuštěny přímo neslepitelné kusy evidentně pocházející z jednoho jedince (tedy z jedné nádoby). Na první pohled je zřejmá odlišnost většiny souboru z obj. 500/501, dvojice souborů z obj. 514 a 521, a nepočtené kolekce z povrchu obj. 500/501, kterou lze interpretovat jejich rozdílným chronologickým postavením.

Odděleně je nutné posuzovat soubor sesbíraný z povrchu soujámí 500/501 po skrývce (obr. 6: 1-7). Sestává z několika fragmentů spolehlivě mladších, než je zbylý materiál výplně objektu, a zároveň i mladších, než jsou soubory z obj. 514 a 521. Jde zejména o misku se zataženým, vodorovně hraněným okrajem (obr. 6: 5), o misku se zataženým okrajem a plastickým výčnělkem (obr. 6: 1), a snad i o oba fragmenty zásobnic s prstovaným okrajem (obr. 6: 3, 4). Jde o tvary charakteristické pro starší stupeň KPP, indikující aktivity tohoto období v blízkém okolí soujámí v době, kdy již bylo téměř zaplněno.

Zbylou masu z výplně soujámí je možné charakterizovat úplnou absencí keramiky s povrchem upraveným tuhováním a leštěním (tab. 7) a nízkým zastoupením keramiky s rýhováním (2,73 %). Tvarově převládají zlomky zásobnic (TG; obr. 6: 10, 16, 17), zastoupeny jsou dále hrnce (TF; obr. 5: 1; 7: 13), prosté jednočlenné mísy (TC1), hrnky (TE1) a amforovité nádoby (TA; obr. 6: 8, 7: 5; tab. 8). Převládají kalichovitá (HC) a válcovitá (HB) hrdla, zduřelá (HH) a dovnitř zatažená okraje (HI2, po vyloučení souboru z povrchu) zcela chybí (tab. 9). Poměrně početně jsou zastoupeny zdobené okraje, vedle důlkování (OA2) se nejčastěji objevují vodorovné laloky (OC 2; tab. 10). Pouze na obj. 500/501 se omezuje výskyt zahloubené výzdoby jiného typu než svislé žlábků (ZJ), a to v řadě motivů a kombinací; vedle zavěšených rytých trojúhelníků (obr. 6: 18) se objevují především vodorovné řady rýžek (obr. 6: 11, 14, 15; 7: 10), v jednom případě v kombinaci se svislým žlábkováním (obr. 7: 7). Z plastické výzdoby se početněji objevují prstované a důlkované lišty (PA), pupíky (PC) a horizontální výčnělky (PG1), v jednom případě i „gotické“ žebrování (PB6). Celkový podíl zdobené keramiky (zahloubená a plastická výzdoba dohromady) v kusech dosahuje 3,45% (tab. 11). Dle uvedených znaků lze soubor z obj. 500/501 zařadit bez problému do mohylové kultury, a to spíše do jejího mladšího stupně, čemuž by nasvědčovalo celkově nízké množství zdobené keramiky. Spolehlivé datování a srovnání s podrobnou charakteristikou keramické náplně jednotlivých stupňů, vypracovanou K. Šabatovou dle materiálu z Přáslavic (Šabatová 2007, 237 ff), ovšem komplikuje absence chronologicky citlivých tvarů (dvoukonické nádoby, džbánky, dvojčlenné šálky a mísy) a malá použitelnost deskriptoru nasazení hrdla (viz výše). Vzhledem k silné fragmentarizaci souboru je ostatně pravděpodobné, že se mohl ukládat po delší časový úsek.

Okř	0500/0501	0514	0521
H1	22	2	29
H2	15	2	13
HA	2	0	1
HA1	4	6	2
HA2	0	0	2
HA3	1	0	0
HA5	0	0	1
HA7	0	1	0
HB1	2	0	1
HB2	3	4	4
HB3	5	0	1
HB5	0	0	1
HB7	1	0	0
HC1	10	6	8
HC10	0	1	0
HC2	3	2	8
HC3	2	0	1
HC4	0	1	0
HD1	1	0	5
HD2	0	0	5
HD3	1	0	0
HD6	0	0	2
HE1	4	5	20
HE2	0	0	2
HF1	3	2	21
HF2	0	0	5
HH	0	0	2
HH7	0	0	3
HH8	0	0	1
HI1	1	2	3
HI2	2	0	0

Tab. 9 Zastoupení jednotlivých typů okraje a hrdla v počtech kusů (legenda Vitula/Šabatová 2002, obr. 4, doplněno autorem).

Vyzd okr	Clk_ks	0500/0501	0514	0521
OA2	7	1	1	0
OA2C2	2	2	0	0
OB1	3	3	0	0
OB2	2	2	0	0
OC1	1	1	0	0
OC2	8	8	3	4
OD2	1	1	0	0

Tab. 10 Zastoupení jednotlivých typů výzdoby okraje v počtech kusů (legenda Vitula/Šabatová 2002, obr. 12).

a trojčlenné šálky s ostrým lomem výduti a esovitě nasazeným ven vyhnutým hrdlem (TE3; obr. 13: 1-19), několika exempláři ze zrnitého materiálu je zastoupena i odlišná varianta dvojčlenných šálek esovité profilace s kalichovitým hrdlem (TE2; obr. 13: 22, 23, 26; 14: 1), v provedení z jemného materiálu jinak vysoce charakteristická pro starší stupeň KPP. Dvoukonické nádoby (TB) jsou zastoupeny variantou s ostrým lomem (obr. 11:6, 12: 9, 12, 14) i variantou s oblým lomem a lištou na maximální výduti (12: 19, 14: 13). Dále se objevují prosté mísy nebo hrnky (TC1, TE; obr. 14: 7-10) a dvojčlenné mísy s různými variantami zduřelých okrajů (HH; obr. 14: 4, 6, 8). Zastoupeny jsou také amforovité tvary v hrubším (obr. 11: 4) i jemnějším (obr. 12: 4) provedení, v jednom případě s dvojicí uch pod rozhraním hrdla a výduti (obr. 12: 1). V tvaru hrdla (tab. 9) výrazně převládá forma ven vyhnutá (HF), což souvisí především s početným souborem trojčlenných šálek. Další výrazná skupina hrdel v horní části ostře vyhnutých (HE) souvisí především s hrncovitými tvary a je nadhodnocena vzhledem k výše uvedeným problémům s použitím kódu.

Vyzd_zahl	Vyzd_pl	0500/0501	0514	0521
ZA5		2	0	0
ZA5H5		1	0	0
ZA5L01	PB1	2	0	0
ZA5M15		1	0	0
ZF2		1	0	0
ZG05		1	0	0
ZJ		0	0	1
ZJ2		0	0	1
ZP3		1	0	0
	PA1	1	1	2
	PA3	11	1	0
	PA5	6	10	0
	PA7	1	0	0
	PB1	0	0	2
	PB1PB6	0	0	1
	PB6	1	0	0
	PC	1	0	0
	PE	0	2	0
	PG1	9	0	0

Tab. 11 Zastoupení jednotlivých typů zahloubené a plastické výzdoby v počtech kusů (legenda Vitula/Šabatová 2002, obr. 13-15).

Velmi podobné jsou soubory z obj. 514 a 521. Důležitou charakteristiku představuje přítomnost keramiky s povrchem upraveným tuhováním a leštěním v nezanedbatelném množství (tab. 7). Zastoupenými tvary (tab. 8) se oba objekty odlišují, což je dáno zejména výše konstatovanou převahou hrubé keramiky v obj. 514. V tomto objektu se vedle hrncovitých zásobnic (TG; obr. 9: 6,9) objevují dvoukonické nádoby s ostrým lomem (TB; obr. 9: 10; 10: 1) či lištou na lomu (obr. 9: 13, 19; 10: 2), trojčlenné šálky s ostrým lomem výduti a esovitě nasazeným ven vyhnutým hrdlem (TE3; obr. 10: 4, 6, 12), prosté mísy (TC1) a amforovité nádoby (TA; obr. 9: 4, 18). V tvarově pestřejším souboru z obj. 521 výrazně dominují hrncovité nádoby (TF; obr. 12: 11)

Výrazněji jsou zastoupena ještě hrdla kalichovitá (HC), méně kuželovitá (HA) a válcovitá (HB). Nepodařilo se identifikovat případné fragmenty větších trojčlenných mís, prokazatelně zcela chybí mísy se zataženým okrajem, šálky s uchem vytaženým vysoko nad okraj či amfory se střechovitým okrajem. Výzdoba okraje (tab. 10) je v obj. 514 a 521 zastoupena minimálně, jde výhradně o vodorovné laloky. Zahloubenou výzdobu (tab. 11) reprezentují pouze 2 zlomky se svislým žlábkováním (obr. 12: 4), plastickou „gotické“ a svislé žebrování (obr. 12: 1; 14: 18) v případě obj. 521 a důlkované lišty (PA5) v obj. 514; oba soubory můžeme fakticky označit za nezdobené. Početnost souborů umožňuje použít pro datování prezenci i absenci charakteristických znaků a zařadit oba objekty spolehlivě do časného stupně KPP, tedy J. Říhovským definovaného stupně Blučina – Kopčany (Říhovský 1982, 85 ff). O kulturním zařazení rovněž není sporu, zřejmá odlišnost od souborů z Přáslavic i geografická poloha lokality jasně signalizují příslušnost k okruhu středodunajských popelnicových polí.

8.2 Drobné nálezy

Oba fragmenty čepelí srpů (obr. 8: 10, 15: 6) nelze blíže klasifikovat a tedy ani datovat. Prsten (obr. 9: 1) představuje pro dobu bronzovou poněkud neobvyklý tvar, jeho příslušnost k nálezovému souboru z obj. 514 je ovšem spolehlivá. Z moravského prostředí je známo několik kusů s trojúhelníkovitým profilem, bez výjimky jde ovšem o otevřené tvary s konci přeloženými přes sebe; ojedinělý litý uzavřený tvar z depotu v Drslavicích (Salaš 2005, tab. 133: 472) je pak značně vyšší. Zlomek náramku představuje poměrně vzácný litý typ se střechovitou profilací, svým spíše masivním provedením se blíží náramkům typu Dřetovice. Od tohoto vysoce charakteristického typu, rozšířeného v Čechách v horizontu Lažany, se ovšem odlišuje výzdobou, kdy nevýrazná příčná žebírka pokrývají v pravidelných odstupech celý povrch zlomku. K takto utvářené výzdobě se nepodařilo najít jednoznačné analogie.

Výskytem klenutě profilovaných náramků na Moravě se zabýval M. Salaš, který eviduje dva exempláře typu Dřetovice v depotech z Drslavic a Polešovic (*Salaš 1998*); datování náramků do staršího stupně KPP není v rozporu s datováním keramických souborů z Hustopečí. Dvojice hlezenních kostí s patrným jednostranným plochým sbroušením a oleštěním (obr. 10: 2, 3) představuje kategorii nálezů, známých z antických pramenů jako astragály. Jejich výskytu v rámci doby bronzové na Moravě bude věnována zvláštní studie. Na tomto místě lze konstatovat jejich řídký, ovšem spolehlivý výskyt nejméně od střední doby bronzové a interpretaci kolísající od užití při hrách, přes význam v symbolické rovině až po úvahy o předmincovním platidle.

9. Sídlní kontext - doklady osídlení střední a mladší doby bronzové z katastru Hustopečí

Výše popsaná plocha Agrotec není jedinou polohou s doklady osídlení střední a mladší doby bronzové v katastru Hustopečí. V trati „Šibénky“ a jejím širším okolí byly v souvislosti s postupující zástavbou městské průmyslové zóny narušovány pravěké situace opakovaně. První archeologicky dokumentovanou akcí byl krátký záchranný výzkum R. Raddy 19. 8.-1. 9. 1952, vyvolaný hlášením nálezem žárových hrobů z doby laténské při výkopových pracích v areálu Státní traktorové stanice (obr. 3: 5, 6). V založených sondách č. 1 až 3 (obr. 16) byly zjištěny již jen nálezy z mladší doby bronzové, ve všech případech patrně v rámci nadložního souvrství o kolísající mocnosti od 0,3 po 0,8 m. Ve výkopu pro vodovod byly dále dokumentovány jednotlivé zahloubené objekty (*Radda 1952*). V současné době jsou v depozitáři Moravského zemského muzea vedle nálezů z laténských hrobů dohledatelné pouze nálezy ze sond 1 až 3. Jde o nepočetný, poměrně fragmentární soubor keramiky (obr. 16: 1-7; 17: 1-6), zařaditelný jen velmi rámcově do intervalu časný až starší stupeň KPP. Charakteristické jsou oba šálky s ostrým lomem výdutí a prohnutým hrdlem (obr. 17: 1, 3), zlomky nádob s tuhovaným povrchem (obr. 17: 4, 5) nebo zlomek hrnce s pravidelně svíslé rýhovanou výdutí (obr. 16:6). Fragment zásobnice (obr. 17: 2) má nezvykle profilované hrdlo s prostým ven vyhnutým okrajem, což by spolu s hrncovitou nádobou s horizontálním uchem (obr. 16: 3; s analogií např. v obj. mohylové kultury 501 z plochy Agrotec – obr. 7: 9) snad mohlo naznačovat zařazení spíše do starší části výše uvedeného intervalu.

Archeologicky sledovány byly poté až velké stavební akce realizované v roce 2004. Vedle výše popsaného výzkumu v ploše Agrotec proběhly ještě další dva v jeho bezprostřední blízkosti, a to jihozápadně od něj na svahu a vrcholu návrší „Šibénky“. V ploše zastavované firmou Westfalia (obr. 3: 3) byly zjištěny dva žárové hroby KPP, v ploše Linden (obr. 3: 4) pak zbytky dalšího hrobu a dvě sídlištní jámy s nevýrazným materiálem rámcově shodného stáří. Oba výzkumy byly již souhrnně vyhodnoceny (*Parma 2004*, 241 ff); lze shrnout, že zvláště z obou hrobů z plochy Westfalia (H 4, H 10) pochází početné nálezové soubory datovatelné do staršího stupně KPP, a to spíše do jeho starší fáze Baierdorf – Lednice. Nasvědčuje tomu jak samotný ritus s kremací rozptýlenou na dně hrobové jámy o rozměrech lidského těla, tak výskyt žlábkované keramiky (*Parma 2004*, obr. 16: 2, 5) a amfor se střežovitě hraněným okrajem (*Parma 2004*, obr. 12: 1, 3). Oba tyto prvky, stejně jako výrazné uplatnění svíslého rýhování na výdutích, v souborech z plochy Agrotec chybí; je zřejmé, že oba hroby jsou poněkud mladší než nálezové soubory z objektů 514 a 521, které reprezentují časný stupeň KPP. V úvahu ovšem připadá jejich časový souběh s nepočetným materiálem z povrchu soujámí 500/501 z téže plochy, nepřímou indikující existenci aktivit tohoto období někde v jeho blízkosti. Situace z plochy Linden jsou datovatelné pouze velmi rámcově do staršího stupně KPP.

Další možnost při hledání současného sídlního areálu představují nálezy KPP, získané při stavbě reálného gymnasia v roce 1928 (obr. 3: 7). Útržkovitě je zmiňuje K. Schirmeisen (*Schirmeisen 1929*, 41), J. Říhovský v hlášení č. j. 702/52 uvádí „jámu s větším množstvím keramiky“ velatické kultury. V depozitáři Moravského zemského muzea byla dohledána menší kolekce neinventovaného materiálu označeného na krabicích „Hustopeče reál. Gymnasium 1928 nebo Myslichovice“. Jde o fragmentární soubor zařaditelný rámcově do starší fáze KPP (obr. 17-19), který nese znaky vysoce charakteristické pro středodunajskou kulturní oblast – zejména jde o amfory se střežovitě či jinak podobně hraněným okrajem (obr. 17: 11, 13; 18: 11, 12, 16; 19: 4). Pro chronologické zařazení jsou důležité zlomky válcovitých hrdel amforovitých nádob (obr. 18: 5,10), část dvojčlenného šálku s ostře nasazeným prohnutým hrdlem (obr. 17: 9), zlomek dvojkonické nádoby s hraněným lomem (obr. 17:14) a misky se zataženým okrajem a svíslé rýhovanou výdutí (obr. 18: 3, 4; 19: 3). Vzhledem k přítomnosti zmíněných „velatických“ prvků není příliš pravděpodobné, že by soubor mohl pocházet z alternativní lokality, tedy z „Myslichovic“ – míněny jsou zde totiž nejspíše středomoravské Myslejovice, obec situovaná 9 km jihozápadně od Prostějova a spadající v mladší době bronzové plně do lužické kulturní sféry. V souvislosti s nálezy z roku 1928 je ovšem ještě nutné uvést keramiku staršího stupně KPP, vyobrazenou J. Říhovským bez jakýchkoliv dalších textových zmínek, pouze s popisem „Hustopeče u Brna, sídliště“ (*Říhovský 1963*, obr. 13C). Tento soubor, sestávající z celé amforovité nádoby, několika šálků a misek a jakéhosi mazanického pekáče, se v roce 2009 nepodařilo dohledat (chybí v depozitářích AÚ Brno, MZM i Muzea Mikulov). Dle inventáře zjevně nejde o nálezy ze záchranné akce v roce 1952, mohlo by tedy jít případně právě o část nálezů ze stavby gymnasia (potvrzuje to i původní zmínka K. Schirmeisena, uvádějící výslovně talíř a amforu).

Obj	Uloz	Invcislo	KT	PF	PV	PU	KF	Ks	Hm	O/H	Na	Vho	Vsp	Dno	Ucha	UU	T	VO	VZ	UVZ	VP	UVP	φO	φH	φV	φD	VC	VH	VHc	VDC	VN	Obr							
0500	0102	196573, 196574	HRK1	1	9	3	K3H	11	520	HBI	NA	VA1		DA	UA1	YA1	TF				PC	XB	180	200	230	100	0	60	140	0	0	5:12							
0500,0501	0102.povrch	196566	JZK1	1	3	3	K2H	1	10	H2	NCT	VA1	SA1				TC1	OD2					190	0	200	0	0	15	0	0	0	6:5							
0500,0501	0102.povrch	196562, 196563	HRK1	1	5	3	K2H	2	750	HA1	NCT	VA1					TG	0A2C2					0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:4							
0500,0501	0102.povrch	196568	ZRK1	1	3	3	K10	1	30	HC2											PG1	XA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:7							
0500,0501	0102	196565	HRK1	1	9	3	K2H	1	230	HB3							TG				PG1	XA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:2							
0500,0501	0102.povrch	196564	HRK1	1	3	3	K2H	1	110	HA3							TG	0A2					0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:3							
0500,0501	0102.povrch	196567	HRK1	1	3	3	K3H	1	90	H12	NA		SA1				TC1				PG1	XC3	0	0	0	0	0	15	0	0	0	6:1							
0500,0501	0102.povrch	196571	HRK1	1	6	3	K2D	1	320				SA2	DD1									0	0	0	0	0	0	0	0	0								
0500,0501	0102.povrch	196569	ZRK1	1	3	3	K2D	1	70					DD1									0	0	0	0	0	0	0	0	0								
0500,0501	0102.povrch	196570	ZRK1	1	3	3	K2D	1	10				SA1	DA									0	0	0	0	0	0	0	0	0								
0500,0501	0102.povrch	196572	ZRK1	1	3	3	K2H	1	50	HA													0	180	0	0	0	0	0	0	0	0							
0500,0501	0102	?	ZRK1	1	9	3	K1D	2	20					DA									0	0	0	0	0	0	0	0	0								
0501	0107 rez 1,0-15	196579	HRK1	1	9	3	K2H	1	220	HB3	NCT						TG	0B1			PA3	XB	510	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:10						
0501	0107 rez 1,0-15	196580, 196582	HRK1	1	9	3	K10	2	70	HB3							TG	0B1					0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:16						
0501	0107 rez 1,0-15	196588	HRK1	1	6	3	K10	1	50	HB7							TG						0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:13						
0501	0107 rez 1,0-15	196591, 196590, 196589	HRK1	1	6	3	K10	3	60	H2													0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
0501	0107 rez 1,0-15	196625, 196629, 196623, 196624, 196627, 196621	HRK1	1	9	3	K1V	6	200													PA3		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
0501	0107 rez 1,0-15	196622, 196626	HRK1	1	6	3	K1V	2	40														0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
0501	0107 rez 1,0-15	196643, 196642	HRK1	1	9	3	K1D	2	40					DA									0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
0501	0107 rez 1,0-15	196641, 196644	HRK1	1	6	3	K1D	2	50					DA									0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
0501	0107 rez 1,0-15	196584, 196583	HRK1	1	9	3	K10	2	20	HC3								0B2					0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:17					
0501	0107 rez 1,0-15	196586, 196587	ZRK1	1	3	3	K2H	2	0	HB2	NB1												170	170	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:8					
0501	0107 rez 1,0-15	196581, 196615, 196628	ZRK1	1	9	3	K1V	3	20													PA3	XB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
0501	0107 rez 1,0-15	196589	ZRK1	1	6	3	K10	1	10	HC2													0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
0501	0107 rez 1,0-15	196577	ZRK1	1	3	3	K3H	1	20	HF1	NC2		SA1		UA1	YA2	T2	OC1	ZF2	XB			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:15					
0501	0107 rez 1,0-15	196616	ZRK1	1	3	3	K2H	1	60	HA	NC2	VA1			UA1	YA1	T3		ZA5	XB			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:11					
0501	0107 rez 1,0-15	196639	ZRK1	1	9	8	K1U	1	10						UA3								0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
0501	0107 rez 1,0-15	196640	ZRK1	1	3	8	K1U	1	10						UA1								0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
0501	0107 rez 1,0-15	196637, 196578, 196614, 196638	ZRK1	1	3	3	K1U	4	20						UD								0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
0501	0107 rez 1,0-15	196592, 196601, 196603, 196600, 196594, 196593	ZRK1	1	3	3	K10	6	40	H1													0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
0501	0107 rez 1,0-15	196610, 196604	ZRK1	1	3	3	K10	2	10	H1													0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
0501	0107 rez 1,0-15	196607, 196612, 196611, 196595	ZRK1	1	3	3	K10	4	10	H2													0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0501	0107 rez 1,0-15	196606, 196608, 196606	ZRK1	1	9	3	K10	3	10	H2													0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0501	0107 rez 1,0-15	196646, 196645	ZRK1	1	3	3	K1D	2	10					DA									0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0501	0107 rez 1,0-15	196619, 196617, 196620	ZRK1	1	3	3	K1V	3	10								T2						0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0501	0107 rez 1,0-15	196618	ZRK1	1	9	3	K1V	1	10								T2						0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0501	0107 rez 1,0-15	196605, 196613	ZRK1	1	3	3	K10	2	10	H2													0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0501	0107 rez 1,0-15	196602	ZRK1	1	3	3	K10	2	10	H1													0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0501	0107 rez 1,0-15	196609	ZRK1	1	2	2	K10	1	10	H1													0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0501	0107 rez 1,0-15	196596	ZRK1	1	2	2	K10	1	10	HB2													100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:12	
0501	0107 rez 1,0-15	196585	ZRK1	1	2	2	K10	2	10	HC1							TE1		ZAS101	XC	PB1	XC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:14		
0501	0107 rez 1,15-25	196656	ZRK1	1	3	3	K1H	1	10		NB2								ZP3	XB			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6:15		

Soupis nálezů KPP z Hustopečí doplňuje nález zásobnice z Žižkovy ulice č. p. 53, učiněný F. Šedivým v roce 1974 při výkopu studny v hloubce 1 m (dle rukopisného hlášení v Muzeu Mikulov; za upozornění a zpřístupnění podkladů děkuji F. Trampotovi). Zmíněná poloha se nachází bezprostředně u areálu STS, ve vzdálenosti do 50 m jihozápadně od sondy 3 z roku 1952 (obr. 3: 8).

10. Závěr a diskuse

Z výplní objektů 514 a 521 pocházejí početné keramické soubory částečně charakteru sekundárního odpadu, tedy s větším podílem velkých a slepitelných kusů nádob. Takovéto celky je možné použít jak pro datování objektů, tak i pro širší srovnání a úvahy o náplni časného stupně KPP. Velmi dobrým srovnávacím celkem je především keramický depot Dambořice 1 (Šmerda 2006, obr. 6-10; lokalita vzdálena do 20 km vzdušnou čarou). V jeho skladbě početně převažují trojčlenné šálky s esovitě nasazeným ven vyhnutým hrdlem, zastoupeny jsou amforovité nádoby s uchy pod rozhraním hrdla či s „gotickým“ žebrovaním, dvouuché hrnce s esovitým nasazením hrdla, velké dvojčlenné mísy se zduřelým okrajem a trojčlenné mísy. Posledně jmenované představují jedinou kategorii, která nebyla v Hustopečích identifikována – je ovšem možné, že menší zlomky výdutí těchto tvarů mohou být zaměněny s dvoukonickými nádobami. Shodného stáří bude patrně i depot Dambořice 2, tvořený pouze většími tvary (amfory – mísy – hrnce; Šmerda 2006, obr. 11-13). V obou případech je zastoupena keramika s tuhováním. Dalším objektem s analogickým keramickým souborem je sídlištní jáma 1/73 z „Cezav“ u Blučiny (Říhovský 1982, tab. 41-46; zde ovšem postrádáme podrobnosti o nálezové situaci a není vyloučená jistá míra kontaminace souboru – dle informace M. Salaše se jednalo pouze o částečně prozkoumanou výraznou kumulaci keramiky; od Hustopečí vzdálenost 14 km vzdušnou čarou). Výše popsany tvarový sortiment doplňují mimo jiné šálky či džbánky s vodorovně hraněnou výdutí a trojčlenné šálky a mísky s ostrým lomem výdutí a ostře nasazeným hrdlem. Na základě podobných souborů je možné lépe charakterizovat keramickou náplň časného stupně KSPP v oblasti jižní Moravy jižně a západně od Ždánického lesa (obr. 21), pro větší jistotu by však do budoucna bylo vhodné zahrnout do srovnání ještě další objekty s podobnými kvantitativními charakteristikami, tedy především s velkým množstvím zlomků a vysokým podílem rekonstruovatelných tvarů.

Jednotlivé záchranné výzkumy, realizované na severním okraji Hustopečí v trati „Šibénky“, zajímavým způsobem obohatily naše poznatky o topografii osídlení doby bronzové v katastru města. Při vynesení do mapy je zřejmé, že nám známé osídlení střední a mladší doby bronzové zabírá severovýchodní a jihovýchodní svah návrší v trojúhelníku o rozměru přibližně 700 x 700 x 500 m (obr. 3). V systematicky zkoumaných plochách se jednotlivé aktivity projevují formou velmi řídkce rozptýlených jednotlivých objektů, a to sídlištních objektů i hrobů (obr. 3; Parma 2004, obr. 5). Tento stav může být do jisté míry ovlivněn devastací terénu orbou, erozí a hrubou mechanickou skrývkou, nelze ovšem předpokládat, že by takto beze stop zmizely desítky jam. Při zohlednění základních časových horizontů je zřejmá spíše kontinuita osídlení od střední doby bronzové po starší stupeň KPP na východním svahu návrší (obr. 3: 1). S nejmladším osídlením této plochy může souviset fragment pohřebiště staršího stupně KPP na vrcholu návrší (obr. 3: 3), vzdálený 230 m od soujámí obj. 500/501. Přibližně 130 m dále jihozápadním směrem (obr. 3: 4) jsou pak doloženy hroby i sídlištní objekty shodného stáří. Dále na jihovýchodním svahu máme doloženy sídlištní situace starší fáze KPP (obr. 3: 5, 6) ve vzdálenosti 250 (obr. 3: 5, 6, 8), případně 700 m (obr. 3: 7) od vrcholu návrší. I při zohlednění často problematického datování je nepravděpodobné, že by šlo o pozůstatky jediného, postupně přesunovaného sídlištního areálu, neboť alespoň některé z lokalit jsou shodného stáří. Spíše se zdá, že by mohlo jít o pozůstatky několika menších, současných usedlostí. Další možností ovšem je, že jde o okrajové partie většího, déletrvajícího sídelního areálu situovaného na východojihojihovýchodním svahu návrší, a to z větší části pod současnou zástavbou.

Zajímavý je i vlastní archeologický obraz plochy Agrotec v časném stupni KPP. Při celkovém rozsahu skrývek 1,13 ha jsou takto datovatelné jen oba malé objekty 514 a 521 s extrémním množstvím nálezů, zbývajících 11 objektů neobsahovalo naopak nálezy prakticky žádné. Může tedy jít o dva izolované objekty (vzdálenost mezi nimi činí 65 m), stejně jako o výsek sídelního areálu, v němž byl odpad ukládán ve větší míře pouze do dvou jam. Evidentní je, že jde o archeologický obraz, pro který jsou charakteristické extrémy - všechno nebo nic, několik málo jam se spoustou nálezů. V protikladu k němu můžeme položit obraz jiný, pro nějž je charakteristický průměr, tedy prostorově omezená koncentrace řady jam s menším množstvím datovatelného materiálu. Příkladem této varianty může být sídlení areál v Přáslavicích, kde bylo do střední a mladší doby bronzové zařazeno 282 objektů, z nichž ovšem polovina obsahovala pouze 1 až 6 zlomků keramiky a průměrný počet zlomků kompletního souboru byl K. Šabatovou stanoven na 36 (Šabatová 2007, 108). U archeologického obrazu tohoto typu není problém mluvit o sídlišti, v případně prvním přicházejí často na řadu i interpretace odlišné, zahrnující obvykle různě sofistikované variace na téma kultovní objekt (ukázkově např. *Ernée/ Smejtek 2004*). V principu je ovšem možné, že v obou případech jde o archeologický odraz přibližně stejných původních živých situací, odlišujících se jen počtem v jedné chvíli otevřených jam, do nichž se ukládá odpad. Ze zběžného pohledu se zdá, že první obraz je spíše charakte-

ristický pro mohylovou kulturu, druhý pro KPP, spolehlivě však existují výjimky. Jistá je v tuto chvíli pouze skutečnost, že jedinou situaci v Hustopečích nelze nevhodně generalizovat a relevantnější pohled na věc přinese až zpracování dalších plošných záchranných výzkumů.

LITERATURA

- Čižmář/Geislerová 2006 – M. Čižmář/K. Geislerová (eds.): Výzkumy – Ausgrabungen 1994 – 2004. Brno 2006.
- Demek/Mackovčín 2006 – J. Demek/ P. Mackovčín (eds.): Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny. Brno 2006.
- Ernée 2008 – M. Ernée : Pravěké kulturní souvrství jako archeologický pramen. Praha 2008.
- Ernée/Smejtek 2004 – M. Ernée/ L. Smejtek: Dvě sídlištní jámy mohylové kultury střední doby bronzové v Praze 9 – Miškovicích. Archeologie ve středních Čechách 8, 2004, 261-285.
- Kos 2005 – P. Kos: Hustopeče. Středisko služeb AGROTEC II, nálezová zpráva č. 174/05 v archivu ÚAPP Brno 2005.
- Neustupný 2007 – E. Neustupný: Metoda archeologie. Plzeň 2007.
- Parma 2004 – D. Parma: Několik žárových pohřebišť mladší doby bronzové. Pravěk NŘ 14/2004, 2004, 237-285.
- Parma 2009 – D. Parma: Višňové (okr. Znojmo). Keramický soubor z mladší doby bronzové s problematickou vypovídací schopností, Pravěk NŘ 18/2008. 2009, 273-319.
- Parma 2011 – D. Parma: Sídelní areály střední a mladší doby bronzové z trasy dálnice D 1 u Vyškova. Katalog – část 1, Pravěk Supplementum 22, Brno.
- Radda 1952 – R. Radda: Záchranný výzkum na státní traktorové stanici v Hustopeči 1952, nálezová zpráva č. 3199/52 v archivu AÚ Brno 1952.
- Říhovský 1963 – J. Říhovský: K poznání starší fáze kultury středodunajských popelnicových polí – velatické kultury, Sborník ČSSA 3, 1963, 61-115.
- Říhovský 1982 – J. Říhovský: Základy středodunajských popelnicových polí na Moravě. Brno 1982.
- Salaš 1998 – M. Salaš: Lité, klenuté profilované náramky z období popelnicových polí na Moravě. Pravěk NŘ 7/1997, 1998, 271-279.
- Salaš 2005 – M. Salaš: Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku. Brno 2005.
- Schirmeisen 1929 – K. Schirmeisen: Fundnachrichten, Neue Funde aus Mähren, Bronzezeit. Nachrichtenblatt für deutsche Vorzeit V, 1929, 41.
- Šabatová 2007 – K. Šabatová: Sídlištní areál střední a mladší doby bronzové v Přáslavicích. Rukopis disertační práce uložený na FF MU Brno 2007. (http://www.is.muni.cz/th/9482/ff_d/Dis_text.pdf).
- Šmerda 2006 – J. Šmerda: Dva keramické depoty z přelomu střední a mladší doby bronzové v Dambořicích, okr. Hodonín, Pravěk NŘ 14/2004, 2006, 179-206.
- Vitula/Šabatová 2002 – P. Vitula/K. Šabatová: Přáslavice. Díly pod dědinou, Kousky a kukličky (II). Pohřebišťe a sídliště z doby bronzové (katalog). Archaeologiae Regionalis Fontes 4, Olomouc 2002.

MITTEL- UND JUNGBRONZEZEITLICHE SIEDLUNGSAREALE IN HUSTOPEČE

DAVID PARMA

Das Ziel des Beitrags ist eine Auswertung der mittel- und jungbronzezeitlichen Fundsituationen, die während einer Rettungsgrabung beim Bau einer Industriehalle der Firma Agrotec am Rande der Stadt Hustopeče (Bez. Břeclav, Südmähren), in der Flur „Šibénky“ freigelegt wurden. Die Fundstelle befindet sich auf dem mäfligen nordöstlichen Hang einer undeutlichen Anhöhe (216 m ü. d. M.), in einer Entfernung von etwa 280 m von heutigem Strom des Štinkovka-Bachs. Im Jahre 2004 untersuchte man insgesamt 77 eingetiefe Befunde, am meisten (insgesamt 54) latènezeitliche Gräber, die in einer isolierten Lage im Westteil der Untersuchungsfläche freigelegt wurden. Siedlungsbefunde und drei weitere Gräber aus verschiedenen Perioden (Glockenbecherkultur, Horákov-Kultur, Mittelalter/Neuzeit?) waren im Ostteil der Fläche weit verstreut. Von insgesamt 19 Siedlungsbefunden kann man nur 7 zuverlässig datieren, und zwar in die Altbronzezeit (Obj. 518) und Mittelbronzezeit/frühe Urnenfelderkultur (Obj. 500, 501, 507, 508, 514, 521). Die Beschreibung der Keramikfunde aus diesen Befunden stützt sich auf die Methodik und den keramischen Kode von K. Šabatová (*Vitula/Šabatová 2002*, 11-38, hier ist das Prinzip ausführlich erklärt). Klassifizierbare Verbände stammen praktisch nur aus drei Befunden – einem großen System von Gruben Obj. 500/501 und aus kleinen Gruben Obj. 514 und 521. Obj. 507 wurde im Unterteil des Grubensystems Obj. 501 festgestellt und obwohl es in Tabellen getrennt angeführt wird, sollte es als ein Bestandteil von diesem System betrachtet werden. Die Grundstruktur des Keramikverbandes ist in Tab. 3 zusammengefasst; die umfangreichste Kollektion stammt aus Obj. 521 (888 Exemplare) und dem Grubensystem 500/501 (1145 Exemplare), eine kleinere dann aus Obj. 514 (279 Exemplare); das Ge-

wicht der Verbände aus Obj. 521 und 500/501 ist vergleichbar, beim Obj. 514 beträgt es ungefähr eine Hälfte. Anhand der digitalisierten Dokumentation kann man problemlos die Inhalte und Volumina der untersuchten Befunde feststellen; bei Obj. 514 und 521 berechnete man das Volumen durch simple Multiplizierung des genau gemessenen Inhalts (Microstation-Software) an der Oberfläche mit der Tiefe, beim Obj. 500/501 als eine Summe der Flächen einzelner Schnitte multipliziert mit deren mittlerer Tiefe, d. h. mit einer größeren Abweichung. Im Fall des Obj. 514 beträgt das Volumen der Verfüllung 1,12 m³, beim Obj. 521 dann 1,96 m³; die Vorkommensdichte der Keramikfragmente beträgt beim Obj. 514 222 St./10295 g per m³, beim Obj. 521 436 St./12350 g per m³. Obj. 500/501 wurde nur mit Hilfe eines Systems von Schnitten untersucht, bei dem Inhalt der ergrabenen Kubatur von ungefähr 37,1 m³ ist die Vorkommensdichte der Keramikfragmente 30,5 St. per m³, bzw. 633,7 g per m³. Vereinfacht kann man sagen, dass in allen Befunden winzige, zertretene und unverklebbare Fragmente überwiegen und in verschiedenem Maße durch größere Gefäßfragmente ergänzt sind – die meisten befinden sich im Obj. 514, wo es sich offensichtlich vor allem um Bruchstücke von groben Vorratsgefäßen handelt (Taf. 5, 6). Ein kleinerer Anteil von großen Gefäßstücken stammt aus Obj. 521, dieser Verband ist aber, was das Gewicht betrifft, mehr als zweimal so groß, was bei einer normalen proportionalen Vertretung einzelner Materialklassen zu einer größeren Zahl von klassifizierbaren (und abgebildeten) Formen führt. Hinsichtlich des Gewichtes voll vergleichbar mit Obj. 521 ist der Verband aus dem Grubensystem 500/501, welcher jedoch aus einer unvergleichlich größeren Kubatur der Verfüllung stammt und die nachweisbar größte Fragmentierung aufweist. Der Keramikverband aus Obj. 500/501 entspricht gut der Vorstellung von tertiärem Abfall nach dem Konzept von M. Kuna und E. Neustupný (*Neustupný 2007, 70*), d. h. einem aus dem ursprünglichen Abfallareal (durch Abschwemmung oder Verschüttung) verlagerten Material, vermutlich innerhalb von einem langen Zeitabschnitt. Der Verband kann zwar datiert werden, liefert aber keine geeignete Basis für weitere Überlegungen. Unterschiedlich ist die Situation mit Obj. 514 und 521. Die hohe Vorkommensdichte von Keramik in ihrer Verfüllung und ein höherer Anteil von Klebstücken und größeren Fragmenten könnten aufgrund der Theorie der Abfallareale der obenerwähnten Autoren die Anwesenheit von sowohl tertiärem als auch sekundärem Abfall andeuten, d. h. Abfall, der direkt in den Grubenbefunden deponiert wurde; hinsichtlich des kleinen Volumens der Befunde ist es daher wahrscheinlich, dass deren Verfüllung innerhalb von einem kürzeren Zeitabschnitt entstand und bei ihrem Umfang bilden diese Fundverbände dann eine geeignete Basis auch für breitere Überlegungen über das Erscheinungsbild der Sachkultur der frühen Urnenfelderzeit in der behandelten Region. Den Großteil der Funde aus Obj. 500/501 kann man typologisch problemlos der Hügelgräberkultur zuordnen, und zwar eher der jüngeren Stufe, was die allgemein niedrige Menge von verzierter Keramik bestätigen würde. Im Fall der Obj. 514 und 521 ermöglicht der Umfang der Fundverbände für die Datierungszwecke die Anwesenheit sowie Absenz charakteristischer Merkmale zu verwenden und beide Befunde zuverlässig in die frühe Urnenfelderkultur, d. h. in die von J. Říhovský definierte Stufe Blučina – Kopčany, einzuordnen (*Říhovský 1982, 85 ff.*). Über die kulturelle Einordnung gibt es ebenfalls keinen Zweifel, denn die offensichtliche Unterschiedlichkeit von den Fundverbänden aus Přáslavice sowie die geographische Lage der Fundstelle signalisieren eine klare Angehörigkeit zum Kreis der mitteldanubischen Urnenfelder. Ein sehr gutes Vergleichsmaterial repräsentiert in diesem Fall vor allem das Keramikdepot von Damborice 1 (*Šmerda 2006, obr. 6-10*; die Fundstelle ist knapp 20 km in der Luftlinie entfernt) und von demselben Alter wird höchstwahrscheinlich auch das Depot von Damborice 2 sein, das lediglich größere Formen umfasst (Amphoren – Schüsseln – Töpfe; *Šmerda 2006, obr. 11-13*). In den beiden Horten ist graphitierte Keramik vertreten. Ein weiterer Befund mit analogem Keramikverband ist die Siedlungsgrube 1/73 aus „Cezavy“ bei Blučina (*Říhovský 1982, tab. 41-46*; hier fehlt es jedoch an Details über die Fundsituation und möglich ist auch gewisse Kontamination des Fundverbands – der Information von M. Salaš nach handelte es sich bloß um eine teilweise untersuchte deutliche Kumulation von Keramik; die Entfernung von Hustopeče beträgt 14 km in der Luftlinie). Anhand ähnlicher Fundverbände kann man den Keramikinhalt der frühen mitteldanubischen Urnenfelderkultur im Gebiet Südmährens südlich und westlich des Steinitzer Waldes (Abb. 21) besser charakterisieren. Um sicherer zu gehen wäre es für die Zukunft jedoch passend, den Vergleich noch um weitere Befunde mit ähnlichen quantitativen Charakteristiken, d. h. mit einer großen Menge an Fragmenten und einem hohen Anteil von rekonstruierbaren Formen, zu erweitern.

Einzelne Rettungsgrabungen, die am Nordrand von Hustopeče in der Flur „Šibénky“ durchgeführt wurden, bereicherten auf eine interessante Weise unsere Kenntnis der bronzezeitlichen Siedlungstopographie im Kataster der Stadt. Wenn wir die Ergebnisse auf eine Karte übertragen, wird es ersichtlich, dass die uns bekannte mittel- und jungbronzezeitliche Besiedlung den nordöstlichen und südöstlichen Hang der Anhöhe in einem Dreieck mit den Ausmaßen von ungefähr 700 x 700 x 500 m einnimmt (Abb. 3). Auf den systematisch untersuchten Flächen erscheinen einzelne Aktivitäten in Form von sehr dünn verstreuten Siedlungsbefunden sowie Gräbern (Abb. 3; *Parma 2004, obr. 5*). Unter Berücksichtigung der chronologischen Haupthorizonte ist die Siedlungskontinuität von der Mittelbronzezeit bis zur älteren Urnenfelderkultur eher am Osthang zu beobachten (Abb. 3: 1). Mit der jüngsten Besiedlung dieser Fläche kann das Fragment eines Gräberfeldes der älteren Stufe der Urnenfelderkultur

am Gipfel der Anhöhe (Abb. 3: 3) zusammenhängen, das von dem Grubensystem Obj. 500/501 230 m entfernt ist. Ungefähr 130 m weiter nach Südwesten (Abb. 3: 4) sind dann Gräber sowie Siedlungsbefunde gleichen Alters belegt. Weiter auf dem südöstlichen Hang, in einer Entfernung von 250 m (Abb. 3: 5, 6, 8), bzw. 700 m (Abb. 3: 7) vom Gipfel der Anhöhe sind dann Siedlungssituationen der älteren Phase der Urnenfelderkultur belegt (Abb. 3: 5, 6). Sogar unter Berücksichtigung der oft problematischen Datierung ist es hoch unwahrscheinlich, dass es sich um die Überreste von einem einzigen, allmählich verschobenen Siedlungsareal handeln könnte, denn wenigstens einige der Fundstellen sind zeitgleich. Viel mehr sieht es so aus, dass es um Relikte mehrerer kleinerer zeitgleicher Siedlungsareale geht.

(Preklad Jana Kličová)

Mgr. David Parma, Ph.D.
Ústav archeologické památkové péče
Kaloudova 30
614 00 Brno
parma@uapp.cz